

Pierwsza Apokalipsa Jakuba

Przekład Paul Kieniewicz

Pierwsza Apokalipsa Jakuba jest znana z trzech źródeł – koptyjskiej wersji w Bibliotece z Nag Hammadi Kodeks V, koptyjskiego tekstu z Kodeksu Tchacos, w którym jest także tekst Ewangelii Judasza, i fragmentów w języku greckim odkrytych w Egipcie. Ostatnie są chyba najwcześniejsze, ponieważ są w oryginalnym języku, później przełożonym na koptyjski.¹

Apokalipsa (słowo to oznacza objawienie), jest rozmową pomiędzy Jezusem a jego bratem, Jakubem Sprawiedliwym. W Kodeksie Tchacos, utwór nazywa się „Jakub”. Autor jest nieznany, na pewno nie jest nim apostoł Jakub, ponieważ tekst zawiera wątki systemu Walentyna, rozwinięte dopiero w drugiej połowie II wieku. Tekst wspomina postać apostoła Addai, którego św. Tomasz wysłał do Edessy, co wiąże tę apokalipsę z rejonem Syrii.

W pierwszej części tekstu, Jezus potwierdza swoje duchowe pokrewieństwo z Jakubem, objawia kim jest, i że przyszedł, aby ludzi obudzić ze stanu nietrzeźwości, aby poznali Jego i Ojca od którego pochodzą. Jezus opowiada jak Sophia stworzyła władze świata, i że te władze spowodują Jego śmierć, a nie lud żydowski. Po pasji, Jakub spotyka Jezusa zmartwychwstałego, który go pociesza i przekazuje ezoteryczną naukę. Jezus przepowiada męczeństwo Jakuba i daje mu instrukcje, jak po śmierci ma przejść przez bramy strzeżone przez celników i jak odpowiadać na ich pytania. Musi on oświadczyć, że pochodzi od Ojca najwyższego, a nie jak archonci od niższej Sophii, Achamoth. Ma mówić im, *„Jestem naczyniem cenniejszym niż Achamoth, kobieta (stwórca), która was stworzyła”*. Jezus potwierdza, że skoro Jakub Go poznał w gnozie, nie może służyć jak dawnej Boga przepisów jak dawnej. Stał się Jedno z Ojcem. Tekst kończy się męczeńską śmiercią Jakuba.

Wersja Kodeksu Tchacos, opublikowana w 2007r. jest najmniej uszkodzona. Angielski przekład stanowi podstawę tego przekładu.² Uzupełniłem apokalipsę, gdzie tekst jest uszkodzony,

¹ Landau, B.C., G.S. Smith, and W.B. Henry, “First Apocalypse of James,” in *The Oxyrhynchus Papyri*, Vol. LXXXVI, 2021, 3-13

² Kasser, Rodolphe, and Wurst, Gregor, *The Gospel of Judas, Critical Edition: Together with the Letter of Peter to Philip, James, and a Book of Allogenes from Codex Tchacos* (National Geographic), 2007

fragmentami z Oxyrhynchus i kodeksu V z Nag Hammadi, opracowanymi przez Marka Mathesona.

Sigla

[] Luka w tekście lub zrekonstruowany tekst

() Wstawka redakcyjna wyjaśniająca tekst

< > Korekta redakcyjna błędu skryby

{ } Tekst błędnie dodany przez skrybę

³ The First Apocalypse of James: A Public Domain Synoptic Translation by Mark M. Mattison, Academia.edu, 2023

Pierwsza Apokalipsa Jakuba - Tekst

Ten, który Istnieje

Oto Pan przyszedł do mnie:

10 „Ponieważ widzę (spełnienie) mojego wyzwolenia, powiem ci, mój bracie Jakubie. Nie na darmo nazywasz się "bratem", chociaż [nie jesteś] bratem według materii, ale nie znasz siebie, więc powiem ci, kim jestem. Posłuchaj.

„Nic nie istniało poza Tym, Który Istnieje, którego [nie można] nazwać ani opisać [wśród tych, którzy] istnieją lub będą istnieć. Ale jeśli chodzi o mnie, pochodzę od Tego, Który Istnieje, którego nie można nazwać. I chociaż zostałem nazwany [wieloma] imionami, nie są one moje; są mi [obce]. Ale nie jestem [pierwszy]. Jestem drugi od Tego, Który Istnieje.

Achamoth tworzy moce i bogi

„Skoro pytasz o kobiecość, posłuchaj. Kobiecość istniała, ale nie istniała jako pierwsza. Stworzyła [moce] i bogów dla siebie. Tak więc Ten, Który Istnieje, istnieje od początku. Kobiecość (stworzyni) również istnieje, ale nie od początku. **11** Ale ja jestem tym, który pochodzi z obrazu Tego, Który Istnieje, aby powiedzieć ci o Tym, Który Istnieje. Ale przyszedłem również, aby powiedzieć wam o obrazie mocy, aby dzieci Tego, Który Istnieje, wiedziały, co należy do nich, a co nie należy do nich. Spójrz, objawiłem ci tajemnicę.

Władze świata

„Zaaresztują mnie po trzech dniach i osądzą. [Tłum starszych potępi] mnie i [przeklnie], ale moje [wyzwolenie] jest bliskie”.

W odpowiedzi [Jakub] powiedział: „Rabbi, co Ty mówisz? Jeśli Cię aresztują, to co ja zrobię?”.

W odpowiedzi powiedział mu: „Kiedy cię zaaresztują i ukamienują, zostaniesz uwolniony. Ale nie wracaj do Jerozolimy, bo ona zawsze daje kielich goryczy dzieciom światłości. Mieszka tam wielu władców. Tak więc twoje wyzwolenie [polega na tym], że wyzwolisz się od nich, a należy ci wiedzieć, jacy oni są i ilu ich jest - nie wszyscy, ale pierwsi. Posłuchaj!

„Tych przyprowadziłem ze sobą od [...] w dół [...] władców, [każdy z zestawem siedmiu]”.

W odpowiedzi [Jakub] powiedział: „Czy zatem, Rabbi, są [12] zestawy siedmiu, a nie siedem, [jak] mamy w Piśmie?”.

Wszelkie prawa zastrzeżone

© Copyright Paul Kieniewicz 2024

Jezus powiedział: „Jakub, ten, który przemawiał przez to Pismo, zrozumiał tylko do pewnego stopnia. Objawię ci, co pochodzi od Tego, którego nie można policzyć, a który poznał swoją liczbę, który pochodzi od Tego, którego nie można zmierzyć, a który poznał swoją miarę”. **13** „Jeśli więc, Rabbi, jeśli je policzyłem, to są siedemdziesiąt dwa naczynia?”.

Powiedział: „<Oto> są 72 mniejsze niebios, które są wśród nich. Ale] te, które są większe, to moce, które są ponad nimi, te, które tworzą całą oś wszechświata i [...] nie mogą być policzone [...] ale [...] z powodu [...] tego, że są niezliczone. Ale jeśli [chcesz], policzysz je, ale nie możesz tego zrobić teraz, chyba że wyrzucisz ślepotę, która jest w twoim sercu [i] tę samą więź, która jest w ciele. Wtedy dosięgniesz Tego, Który Istnieje, i nie będziesz już Jakubem, **14** lecz tym, który pod każdym względem jest w Tym, Który Istnieje. Ci, którzy nie są policzeni, będą [policzeni] przed tobą, a wszystko, czego nie można zmierzyć [będzie] zmierzone dla ciebie ”.

„Rabbi, jak mogę dotrzeć do Tego, Który Istnieje, skoro wszystkie te moce i zastępy są uzbrojone przeciwko mnie?”.

Odpowiedział mi: „Te moce nie są uzbrojone tylko przeciwko tobie, ale są uzbrojone przeciwko innym. Te moce są uzbrojone przeciwko mnie i są uzbrojone w inne [moce]. Ale są uzbrojone przeciwko mnie [w] sądzie. [Ale] nie [sądzą] mnie [...] do mnie w tym [...] przez nich [...] w tym miejscu [...] cierpienia. Będę [...] on [...] 28 i nie będę ich upominał. Ale [cisza i] ukryta tajemnica jest we mnie. Ale boję się w obliczu [ich gniewu]”.

„Rabbi, jeśli uzbroili się przeciwko tobie w ten sposób, o ileż bardziej (uzbroją się przeciwko) mnie? Albowiem Rabbi:

Hymn Jakuba

Przyszedeś w gnozie,
by skarcić ich niewiedzę,
Przyszedeś z pamięcią,
by skarcić ich zapomnienie.

15 Ale nie troszczę się o Ciebie,
bo (choć) zszedeś do niewiedzy,
Nic cię tam nie zepsuło.
Zszedeś do zapomnienia,
a pamięć została z tobą.

Chodziłeś w błocie,
a szaty Twoje nie zostały zbrukane.
Nie zostałeś pogrzebany w ich brudzie,
i Cię nie schwycili.
Nie jestem taki jako oni,
choć odziałem się w to, co jest ich.
We mnie jest zapomnienie,
Jednak pamiętam te rzeczy, co do nich nie należą,
[Powstał we mnie brak],
Jednak odkryłem gnozę.

Wyzwolenie Jakuba

„Nie martwię się o udręki, które są w tym miejscu, [ale] o ich (moc) podboju. Co mogę im powiedzieć? Jakie słowa mogę im wypowiedzieć, aby im umknąć?”

„Jakubie, chwalę twoje zrozumienie, a strach czyni cię tak oddanym. Nie troszcz się o nic poza swoim wyzwoleniem. Spójrz, pójde i przygotuję to przeznaczenie na ziemi, tak jak zostało przygotowane w niebiosach, **16** a potem objawię ci twoje wyzwolenie ”.

„Rabbi, jak? Czy ukazesz mi się po tych rzeczach - po tym, jak zostaniesz osądzony, a przeznaczenie zostanie przygotowane i dotrzesz do Tego, Który Istnieje?”.

Pasja Pana

„Jakubie, po tych rzeczach ukazać ci się w tym miejscu nie tylko dla ciebie, [ale] dla niewiary ludzi, bo jak inaczej [wiara] byłaby wśród nich? [Ale wielu] zwróci się do wiary i wzrosną w niej, aż dojdą do gnozy. Z tego powodu pojawię się, aby obalić władców, aby pokazać im tego, którego nie można pokonać. Kiedy zostanie pokonany, wtedy pokona wszystkich. Teraz idę. Pamiętaj o tym, co zostało powiedziane i niech [to] w tobie wzrasta”.

„Pospiesz się, Rabbi, aby zrobić to, co powiedziałeś”.

A Jezus poszedł i przygotował to, co było dla niego odpowiednie.

Ale Jakub usłyszał o Jego cierpieniach, **17** głęboko zasmucił się, i oczekiwał Jego przyjścia.

Jezus ukazuje się Jakubowi

Minęły dwa dni i patrzcie! Jakub chodził na górze zwanej «Golgoul» ze swoimi uczniami, którzy chętnie go słuchali. I mieli go za pocieszyciela. Powiedzieli: «To jest nasz drugi nauczyciel». I patrzcie! Rozeszli się, a Jakub pozostał sam i modlił się żarliwie, jak to miał zwyczaj.

Ale nagle ukazał mu się Jezus, a on przestał się modlić i zaczął Go przytulać. Oto co powiedział: „Rabbi, opuściłem cię! Słyszałem, co znośeś, i byłem bardzo zasmucony. Wiesz, jak bardzo troszczyłem się o Ciebie. Dlatego nie chciałem być z tobą, **18** aby nie widzieć tych ludzi. Będą potępieni, ponieważ to, co zrobili, jest okropne”.

Jezus pociesza Jakuba

„Jakubie, nie troszcz się o ludzi ani o Mnie, bo Ja jestem Tym, który istnieje w sobie od początku. Ja bowiem nie cierpiałem w żaden sposób, ani nie umarłem; i ta właśnie (grupa) ludzi nie wyrządziła żadnej szkody. Ale zostało to zadane obrazowi władców, dla których było to przygotowane. To władcy go przygotowali, a potem przyszedł jego koniec. Ale uważaj, bo sprawiedliwy Bóg jest rozgniewany, bo byłeś jego sługą. Dlatego otrzymałeś imię "Jakub Sprawiedliwy". Zobacz, już zostałeś uwolniony, ponieważ poznasz mnie i poznasz siebie. I sam powstrzymasz modlitwę do Sprawiedliwego Boga

19 A co do mnie, uściskał mnie i pocałował. „Zaprawdę, powiadam ci, poruszyłeś gniew i złość przeciwko sobie, ale że słuszne jest, aby i te rzeczy się działy”.

Ale Jakub osłabł, zapłakał i bardzo się zasmucił. Obaj usiedli na skale.

Jezus rzekł do Jakuba: „Jakubie, dobrze, że ci się to przydarzy, ale nie smuć się. Ciało jest słabe. Przyjmie to, co jest mu przeznaczone. Ale ty nie bądź słabego serca i niczego się nie bój”.

Kiedy Jakub usłyszał te rzeczy, otarł łzy i doznał wielkiej ulgi od smutku, który w nim był.

Droga w zaświaty

Jezus powiedział mu: „Spójrz, teraz objawię ci twoje wyzwolenie. Kiedy cię zaaresztują, będziesz musiał stawić czoła tym rzeczom. Wielu ci się sprzeciwi **20** z powodu wieści o twoim aresztowaniu. Ale wśród nich jest trzech, którzy siedzą tam sami jako celnicy. Nie tylko pobierają opłatę za grzechy, ale także żądają i zabierają dusze.

„[Kiedy] wpadniesz w ich ręce, jeden z nich - ponieważ jest przewodniczący - zapyta cię: «Kim lub skąd jesteś?»».

Wszelkie prawa zastrzeżone

© Copyright Paul Kieniewicz 2024

„Odpowiesz mu: «Jestem Synem i od Ojca pochodzę».

„A on ci odpowie: «Jaki Syn? Albo od jakiego Ojca?»

„Powiesz [mu]: «Ojciec, który istnieje od [początku], i Syn, który jest w Tym, który istnieje od początku».

„A on ci odpowie: «Skąd przyszedłeś?».

„Odpowiesz mu: «Od Tego, który istnieje od początku».

„A on zapyta cię: «Dlaczego przyszedłeś?»

„Powiesz: «Przyszedłem (zarówno) do wszystkich, którzy są moi, jak i do tych, którzy nie są moi».

„On powie: «Więc po co przyszedłeś? **21** Po tych, którzy nie są twoi?»

„A ty powiesz: «Nie wszyscy są mi obcy, ale (dla) Achamoth, to znaczy kobiety (stworczyni). Ona stworzyła ich dla siebie. Ale ona sprowadziła pokolenie, które istnieje od początku. Więc ci [nie] są dla [mnie] obcy, ale są moi. [Z jednej strony są moi, ponieważ [ta, która] nad nimi panuje, pochodzi od Tego, który istnieje od początku. Z drugiej strony stali się [obcymi], ponieważ Ten, Który Istnieje od Początku, nie zjednoczył się z nią, kiedy ich stworzyła».

„I powie: «Dokąd pójdziesz?»

„Odpowiesz: «Pójdę do tych, którzy są moi, do miejsca, z którego przyszedłem».

„Jeśli powiesz te rzeczy, umkniesz im wszystkim.

„Ale kiedy przyjdiesz do trzech, którzy biorą duszę, tam gdzie jest wielka walka, powiesz im: «Jestem naczyniem cenniejszym niż Achamoth, kobieta (stwórca), która was stworzyła, **22** a jeśli matka jest nieświadoma swego korzenia, to nigdy wy nie wytrzeźwiacie. Ale ja wezwałem nieskalaną Sophię, która jest w [Ojcu], matkę Achamotha. Ale jej (Achamotha) partner nie współżył [z] kobietą (stworcą). Bez mężczyzny (partnera) sama was stworzyła. [Ona] jest nieświadoma swojej matki. Myślała, że jest sama. Ale ja wołam do niej, Matko.»

„A wtedy wszyscy będą zakłopotani i będą winić swój własny korzeń i pokolenie swojej matki. Ale ty wrócisz do swoich korzeni [...], łańcuchy, są ich łańcuchami.

Jezus przekazuje swoje objawienie

„Spójrz, Jakubie, objawiłem ci, kim jestem, i Tego, Który Istnieje od Początku, i **23** [archetypy] dwunastu uczniów, [i] 72 towarzyszy, i Achamoth [kobietę] (stworcę), co tłumaczy się jako 'Sophia', i kim jesteś, i kim jest nieskalana Sophia, przez którą zostaniesz wyzwolony, [i] wszystkie dzieci Tego, Który Istnieje. Te rzeczy oni poznali i mają w sobie ukryte. [Musisz zachować] te rzeczy, które powiedziałem [ukryte], i będą one w tobie, a ty będziesz o nich milczeć. Ale ujawnisz

je Addaiowi ,kiedy opuścisz ciało, kiedy wybuchnie walka na tej ziemi. I wypije ona swój kielich, ponieważ rozgniewała Boga, który mieszka w Jerozolimie. Ale niech Addai zachowa te słowa w swoim sercu przez dziesięć lat, a potem odważy się usiąść i je spisać. A kiedy je napisze, zostaną mu odebrane i przekazane Manaelowi. Jest to święte imię, ale oznacza to samo, co **24** Masphel. Niech ta osoba zachowa tę księgę jako dziedzictwo dla dzieci.

„Ale z niego przyjdzie święty dziedzic, godny odziedziczyć te [rzeczy], o których powiedziałem. A gdy dorośnie jego młodszy syn, otrzyma imię Lewi. Wtedy ziemia znów rozpocznie wojnę. Ale Lewi ukryje się tam jako małe dziecko i żadne słowo, które powiedziałem, nie wyjdzie z jego ust. Ale poślubi kobietę z Jerozolimy z jego pokolenia i będzie miał z nią dwóch synów , a drugi odziedziczy te rzeczy. Serce starszego będzie zamknięte i zostaną one zabrane z jego serca, ale młodszy dorośnie z nimi i będzie je ukrywał, aż osiągnie siedemnasty rok życia. **25** A wtedy ziemię ogarnie wojna, ale ponieważ go tam nie ma, będzie strzeżony przez opatrność (pronoia).

„Dorośnie on i podbije wiele prowincji. Wielu zostanie przez niego ocalonych, a on sprawi, że to słowo stanie się regułą dla wielu prowincji. Jednak będzie surowo prześladowany przez swoich [towarzyszy...]. I będzie przez nich atakowany, a oni zaatakują to słowo. Te rzeczy wydarzą się, aby pokonać władców ”.

Siedem Uczennic

„Rabbi, uwierzyłem we wszystkie te rzeczy i wszystko jest spokojne w mojej duszy. Jednak zapytam Cię to: Kim jest te siedem kobiet, które stały się Twoimi uczennicami i które błogosławią wszystkie pokolenia? I jestem zdumiony, że są w słabych naczyniach, a (jednak) znalazły moc i postrzeganie”.

Pan powiedział: Jakubie, „Dobrze, że jesteś zdumiony, bo Syn Człowieczy przyszedł i objawił **26** tajemnice dotyczące dzieci światła, aby mogli je poznać, gdy zostaną objawione. Siedem kobiet to siedem duchów, które są wspomniane w tym piśmie:

duch mądrości

duch wglądu,

duch rady,

duch mocy,

duch zrozumienia,

duch gnozy,

duch bojaźni.

„Kiedy przeszedłem przez krainę wielkiego władcy, który nazywa się Adonai, wszedłem do niego. A on był nieświadomy. Ale kiedy go opuściłem, pomyślał, że jestem jego synem. I był dla mnie tak łaskawy, jak dla własnego syna. A zanim pojawiłem się w tych miejscach, te (duchy) były już wśród tego ludu, gdzie żaden prorok nie przemawiał bez siedmiu duchów. A te siedem duchów, które głosiły o mnie przez usta ludzi **27**, tak jak byli w stanie mówić, ponieważ jeszcze nie przemawiałem z całą mocą. Ale przyszedłem i doprowadziłem ludu do uzupełnienia, ale jeszcze nie skończyłem.”

„Przekonałeś mnie również o tych wszystkich rzeczach. Zatem, Rabbi, ponieważ ludzie przyjęli siedmiu razem, czy są niektórzy bardziej uhonorowani niż inni?”

„Chwalę cię (jeszcze) bardziej, o Jakubie, ponieważ pytasz o szczegóły i nie wypowiesz ani jednego próżnego słowa. Zaprawdę, jesteś godzien własnego korzenia i odrzuciłeś od siebie kielich nietrzeźwości. Żaden władca nie może ci się przeciwstawić, ponieważ zacząłeś rozpoznawać tych, którzy są twoi. Odrzuć od siebie wszelką ignorancję i uważaj, aby nie zazdrościli ci, ponieważ otrzymałeś te słowa, to znaczy gnozę, która wywyższa. Przekonaj się także o tym innym (przykładzie), którym jest Salome, Maria, [Marta] i Arsinoe, które ci przedstawię **28**, ponieważ są godne Tego, który istnieje, i ponieważ stały się trzeźwe i zostały uzdrowione ze ślepoty w swoich sercach i poznały, kim jestem.

„To (jest) zgodne z opatrnością Ojca, ponieważ posłał mnie jako kapłan i w każdym miejscu, które można sobie wyobrazić, daje mi pierwsze owoce i pierworodne. Kapłan tego świata otrzymuje pierwsze owoce i je ofiaruje. Ale ja tego nie robię. Raczej przyjmuję pierwociny tych, którzy są skalani, abym mógł ich posłać w górę [nieskalanych], aby objawiła się prawdziwa moc ; ponieważ to, co skalane, wstąpiło do tego, co nieskalane, a to co żeńskie dotarło do dzieła, które są męskie”.

„Rabbi, ci trzej (kobiety) zostali zniszczeni, chociaż nie cierpieli. Byli godni i prześladowani przez [innych] i mówiono rzeczy o nich, które nie były (prawdziwe)”.

„Jakubie, nie ma potrzeby, by ktokolwiek został zniszczony. **29** Ci trzej są poza miejscem wiary, [ponieważ otrzymali ukrytą gnozę. Oto imiona [tych] trzech: Safira, Zuzanna i Joanna. Spójrz, objawiłem ci wszystko i nie są ci obce te słowa, ponieważ otrzymałeś początek gnozy od tych, którzy są moi. Teraz obejdź, a [znajdziesz] innych. [Ale] Ja [pójdę] do nich i [ukazę się] im, ponieważ oni [...]”.

I poszedł w tym czasie i poprawił (przekonania) dwunastu, dotyczące ich przypuszczeń o drodze gnozy.

Męczeństwo Jakuba

Stało się to po tym, jak [...] zaaresztowali Jakuba w miejsce innego człowieka, **30** przeciwko któremu wnieśli oskarżenie, ponieważ uciekł z więzienia. Inny o imieniu Jakub wyszedł z więzienia. Aresztowali tego (jednego) [zamiast] niego. Przyprowadzili go przed sędziów. Ale większość sędziów widziała, że był bez grzechu. Zostawili go w spokoju. A inni i [lud] wszyscy stali tam i [mówili]: "Zabierzcie go z ziemi. On nie jest [godzien żyć]. Ci (sędziowie) bali się. Powstali i powiedzieli: "Nie mamy udziału w tej krwi, ponieważ sprawiedliwy człowiek zostanie zniszczony przez niesprawiedliwość...

Gdy Go kamienowano, powiedział: "Ojcze mój, któryś jest w niebie, przebacz im, bo nie wiedzą, co czynią".

Jakub